

Chiropcontact

28^e jaargang nummer 2 - December 2022

Natuurpunt
Vleermuizenwerkgroep

Inhoud

<i>Voorwoord</i>	3
<i>Meetnet Vleermuizen: stand van zaken</i>	4
<i>Grootste (?) kraamkolonie gewone dwergvleermuizen in Limburg</i>	7
<i>Groepsaankoop Clickers</i>	8
<i>Leestip: Themanummer LUTRA</i>	9
<i>Aankondiging: Fortentelweekend 2023 - 3 tot 5 februari</i>	10
<i>Andere soorten tijdens wintertellingen</i>	11
<i>Pareltjes van waarnemingen(.be)</i>	14
<i>Dien je onkosten in</i>	15
<i>Wintertelkalender 2022-2023</i>	16
<i>Contactgegevens Natuurpunt Vleermuizenwerkgroep</i>	17

Voorwoord

Bob Vandendriessche

Een winternummer van Chirocontact, dat eigenlijk een herfstnummer had moeten zijn. Het is duidelijk: het lukt ons als werkgroep maar moeilijk om minstens drie, en liefst vier nummers van Chirocontact per jaar te laten verschijnen. Natuurlijk zijn er nog onze andere 'nieuwskanalen', zoals de sociale media, de Chiropflits, of het tijdschrift Zoogdier maar toch: we zouden als werkgroep liever meer en beter communiceren over wat er allemaal reilt en zeilt in de vleermuizenwereld, maar het lukt ons voorlopig blijkbaar niet. Van jullie kant uit is de vraag nochtans duidelijk: onze mailboxen worden druk gebruikt om ons van alles en nog wat te vragen of te melden. We doen ons best, dankjewel voor jullie begrip als een antwoord al eens wat langer duurt!

De wintertellingen dan: die komen er snel weer aan! Na twee winters Covid-pauze is er ook eindelijk weer een volwaardig Fortentelweekend in Antwerpen. Daarover meer in dit nummer. Dat we elke winter opnieuw vele duizenden vleermuizen gaan tellen in de forten, moet ons natuurlijk niet doen vergeten dat behalve in dat soort (half-)ondergrondse, grotachtige objecten ook nog eens heel wat vleermuizen helemaal niet op dat soort plekken overwintert, maar bijvoorbeeld in huizen, of in bomen. Hoe we daar in de toekomst wat meer aandacht aan kunnen besteden, is een open vraag, ik zie uit naar jullie suggesties.

Ik hoop jullie deze winter ergens te zien op een wintertelling!

Meetnet Vleermuizen: stand van zaken

Sanne Ruyts

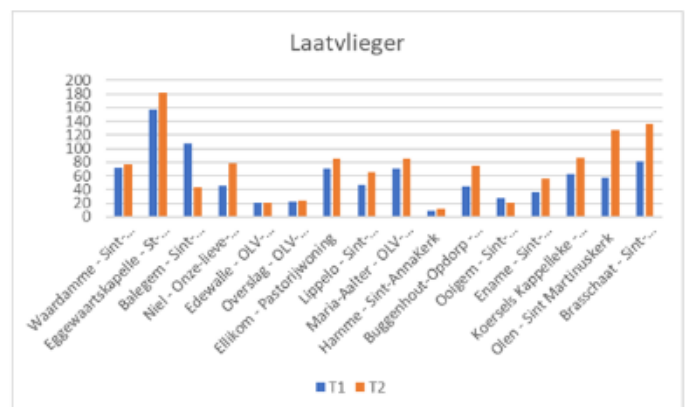
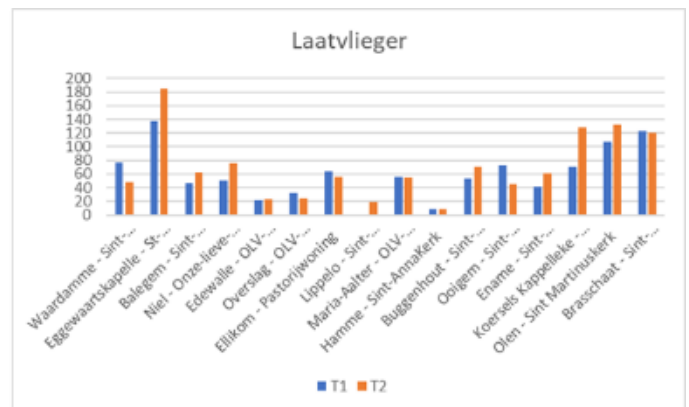
De zomertellingen zijn ondertussen afgerond en de wintertellingen staan voor de deur. Hoog tijd voor een update over de Meetnetten!

Zomertellingen

Afgelopen zomer werden voor het tweede jaar op rij zomertellingen uitgevoerd van een aantal kraamkolonies van Gewone grootoorvleermuis, Grijs grootoorvleermuis, Laatvlieger en Ingekorven vleermuis. Van de eerste twee soorten werden de uitvliegers geteld op twee verschillende momenten, Ingekorven vleermuis werd geteld via een foto van de kolonie die tijdens een zolderbezoek werd genomen.

Vorige zomer merkten we dat het voor de tellers, door bijvoorbeeld vakantie en de invloed van het weer, soms moeilijk was om een kolonie te tellen in de vooraf afgesproken telperiode. Daarom besloten we de telperiode te verlengen ten opzichte van vorige zomer. De eerste telling van uitvliegers vond dit jaar plaats tussen 1 en 22 juni, de tweede telling tussen 15 juli en 5 augustus. Ingekorven vleermuis werd geteld tussen 15 juli en 10 augustus.

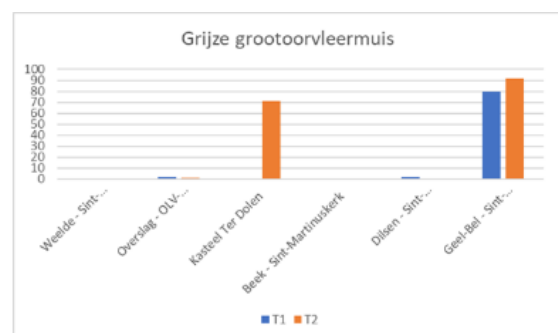
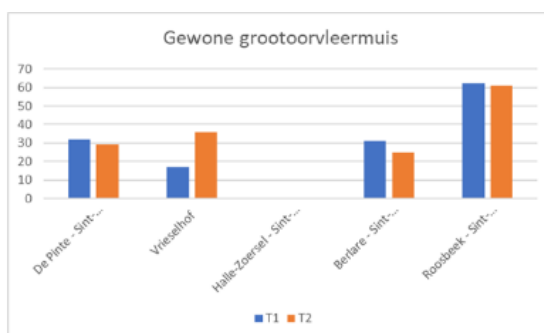
De resultaten van de tellingen kan je zien in onderstaande grafieken. **Het is nog te vroeg om uit deze cijfers een trend te halen. Daarvoor moeten we de kolonies nog vele jaren opvolgen.** Wat we wel al kunnen besluiten is dat de telperiodes goed gekozen zijn. In de meeste kolonies zien we dat het aantal getelde dieren hoger ligt in de tweede telperiode dan in de eerste telperiode. Die twee telperiodes zijn zo gekozen dat we tijdens de eerste telling enkel de volwassen dieren tellen, en **tijdens de tweede**

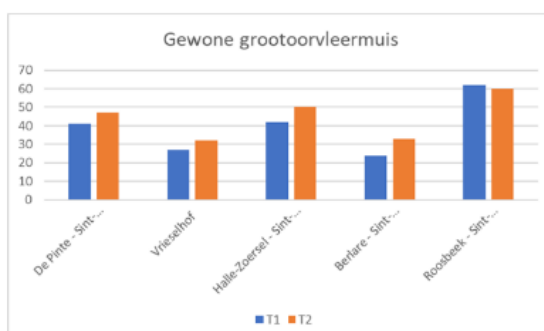
periode ook de jongen tellen, die dan mee uitvliegen.

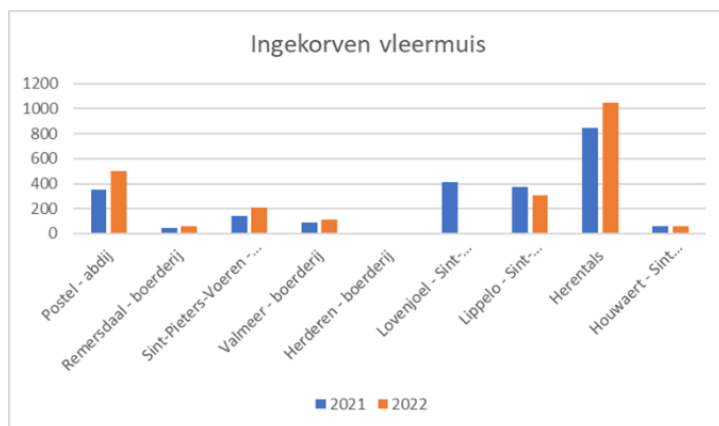
Figuur 1: aantal getelde uitvliegers in de opgevolgde kraamkolonies van Gewone grootoorvleermuis, Grijs grootoorvleermuis en Laatvlieger voor de twee telperiodes per jaar.

2021

2022

Figuur 2: aantal getelde dieren per kraamkolonie Ingekorven vleermuis per jaar. De kraamkolonie wordt gefotografeerd en later worden op de genomen foto de individuele dieren geteld.

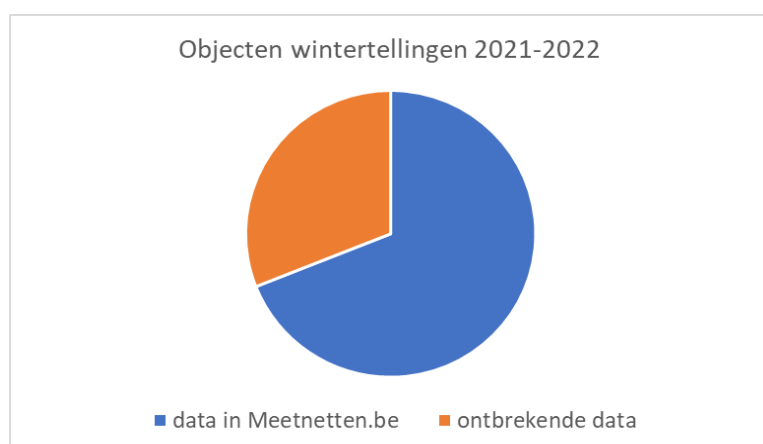
Tijdens het tellen van de uitvliegers merkten we enkele moeilijkheden op. Uitvliegers van beide soorten grootovleermuizen blijken vrij moeilijk te tellen. Daarnaast bestaan er zolders met kraamkolonies van verschillende soorten vleermuizen, en is het niet altijd eenvoudig om het onderscheid tussen de uitvliegende soorten te maken. Ook is het zo dat er een duidelijk verschil is in aantal getelde dieren als er geteld wordt met of zonder hulpmiddelen zoals batdetector of nachtkijker. Het aantal tellers op een locatie beïnvloedt het aantal getelde dieren natuurlijk ook. In het kader van de Meetnetten is het belangrijk om te onthouden dat de **trend in aantal getelde dieren belangrijker is dan het absolute aantal dieren**. Als je een bepaalde locatie **elk jaar op dezelfde manier opvolgt** (dezelfde manier van tellen, hetzelfde tijdstip, hetzelfde aantal tellers) dan ga je vrij goed een trend kunnen bepalen. Het tellen zal niet altijd exacte aantallen kunnen opleveren, maar door steeds op eenzelfde manier te tellen gaat het aandeel gemiste dieren wel relatief constant zijn. Het tellen van uitvliegers levert ons dus geen absolute aantallen op, maar vrij goede benadering van het aantal dieren waarmee we over een aantal jaar gaan kunnen zeggen of een soort vooruit dan wel achteruit gaat. **De zomertellingen van de vleermuizen behoren ook nog tot een pilootproject binnen de Meetnetten.** Deze projecttermijn (van 2021 tot 2025) testen we de protocollen en kijken of deze wel voldoen voor het opvolgen van een bepaalde soort. Het is dus niet ondenkbaar dat hier nog aanpassingen aan gebeuren.

Figuur 3: Van 483 objecten zijn de telgegevens beschikbaar in Meetnetten.be de data voor zo'n 217 bezochte objecten moet nog ingevoerd worden.

Winter 2021-2022

Vorige winter werden er ongeveer 700 winterverblijven (objecten) bezocht. Sommige objecten werden meer dan eens bezocht. Van maar liefst 483 objecten werd er door jullie een bezoek ingevoerd. Dat is een kleine 70%. Een knappe prestatie!

Om de objecten en de getelde soorten goed te kunnen opvolgen, is het belangrijk dat we over de telgegevens beschikken. **Vanaf winter 2021-2022 worden de telgegevens verzameld in het portaal Meetnetten.be.** Weet je nog niet goed hoe je die gegevens moet invoeren? Heb je hulp nodig? Geraak je gewoon niet gestart en heb je een duwtje (of helpende hand) nodig? Op het [YouTube kanaal van Natuurpunt Studie](#) staan verschillende filmpjes die je tonen hoe je je aanmeldt op Meetnetten.be en je telgegevens invoert.

Figuur 4: de locatie van de objecten waarvan er telgegevens in Meetnetten.be ingevoerd zijn.

Hieronder kan je hier ook nog eens kort een samenvatting van lezen.

Als je in de zomer of winter mee gaat tellen maar niet de hoofdteller bent, is het belangrijk dat je je aanmeldt voor een vleermuismeetnet op Meetnetten.be. **Enkel tellers die geregistreerd zijn op Meetnetten.be kunnen aan een telling toegevoegd worden als medeteller.**

1. Surf naar www.meetnetten.be. Registreer je, als je nog niet geregistreerd bent.
2. Meld je aan met je zelfgekozen gebruikersnaam en wachtwoord.
3. Kies het project waaraan je wil deelnemen. Bij 'vleermuizen' kan je kiezen voor 'intertellingen' of de vier soorten die tijdens de zomer worden opgevolgd. De coördinatoren bekijken je aanmelding en accepteren deze.
4. Als je aanmelding geaccepteerd is, kan je een locatie reserveren.
 1. Zomertellingen: je klikt op de locatie naar keuzen bij de soort die je wil opvolgen en reserveert deze, of geeft je op als reserveteller.

2. Wintertellingen: hier geldt een beperkte toegang – je kan zelf niet alle locaties bekijken. Neem contact op met je regiocoördinator of één van de andere coördinatoren (je vind hun contactgegevens op het scherm) en zij wijzen je toe aan de juiste locatie.
5. Geef je 'bezoek' (je telgegevens) in met de knop '+ bezoek'. Voor de wintertellingen kan je kiezen uit drie verschillende protocollen.
 1. Gegevens per individu per kamer/sectie
 2. Totaal aantal dieren per kamer/sectie
 3. Totaal aantal dieren per object

Hopelijk lukt het jullie om je telgegevens van vorige winter nog in te voeren vooraleer het nieuwe telseizoen van start gaat. Voor meer uitleg en allerhande vragen kan je altijd terecht bij Sanne op sanne.ruyts@natuurpunt.be, de coördinator van de vleermuismeetnetten.

Grootste (?) kraamkolonie gewone dwergvleermuizen in Limburg

Stef Houben

Afgelopen zomer hebben we een enorme kraamkolonie van gewone dwergvleermuizen ontdekt in het Natuurpunthuis van Natuurpunt Bree. Nadat de conservator, en tevens bewoner van (een gedeelte van) het gebouw, mij in juni vertelde dat hij tijdens een vroege broedvogelronde een groot aantal vleermuizen zag zwermen aan de kopgevel van het gebouw, was ik nieuwsgierig om welke soort het ging en hoe groot de eventuele kolonie was. Toen we onze maandelijkse bestuursvergadering op 24 juni in een sneltempo hadden afgerond, was het tijd om te gaan wachten op de uitvliegende vleermuizen. Niet lang na zonsondergang vlogen meteen de eerste gewone dwergvleermuizen uit. Enthousiast begonnen we met tellen, maar de uitvliegers bleven maar komen. Een goede 45 minuten nadat de eerste vleermuis was uitgevlogen, en er zo goed als geen nieuwe uitvliegers meer kwamen, zaten we op een aantal van minimaal 306 uitvliegers! De vleermuizen vlogen uit van onder de gevelpannen en tussen de aansluiting van het dakoversteek en de gevel. Daarnaast zijn er nog minimaal 35 uitvliegende gewone dwergvleermuizen geteld van achter een spandoek van het gebouw aan de overzijde van de binnenplaats. Wellicht dat deze vleermuizen tot dezelfde kolonie behoren. Aangezien we ongeveer midden in het kraamseizoen zaten, doet vermoeden dat misschien nog niet eens alle jongen mee uitvlogen, waardoor de kolonie nog groter is dan het aantal individuen dat we geteld hebben. Voor volgend jaar staat in ieder geval een nieuwe telling gepland!

Stef Houben

Groepsaankoop Clickers

Robbe Cool

'Clickers' zijn een handig instrument voor het tellen van overtrekkende vogels, vleermuizen tijdens het uitvliegen, etc... Toch worden ze in ons land slechts amper gebruikt en dan vooral de monoclickers uit chroom. Die gaan helaas snel kapot door water of zand. Het bedrijf "Tally counter" maakt degelijke waterdichte counters die o.a. worden gebruikt op trektelposten. Hun producten zijn aan de dure kant en daar komen nog eens de hoge verzendkosten bij kijken.

Vanuit de vogelwereld wordt een groepsaankoop georganiseerd, maar deze kan ook interessant zijn voor vleermuis-onderzoekers! Er wordt een eenmalige korting van 45% gegeven. Dit is dus de ultieme kans om een koopje te doen en het tellen nog efficiënter te laten verlopen. **Bestellen kan tot 15 december.**

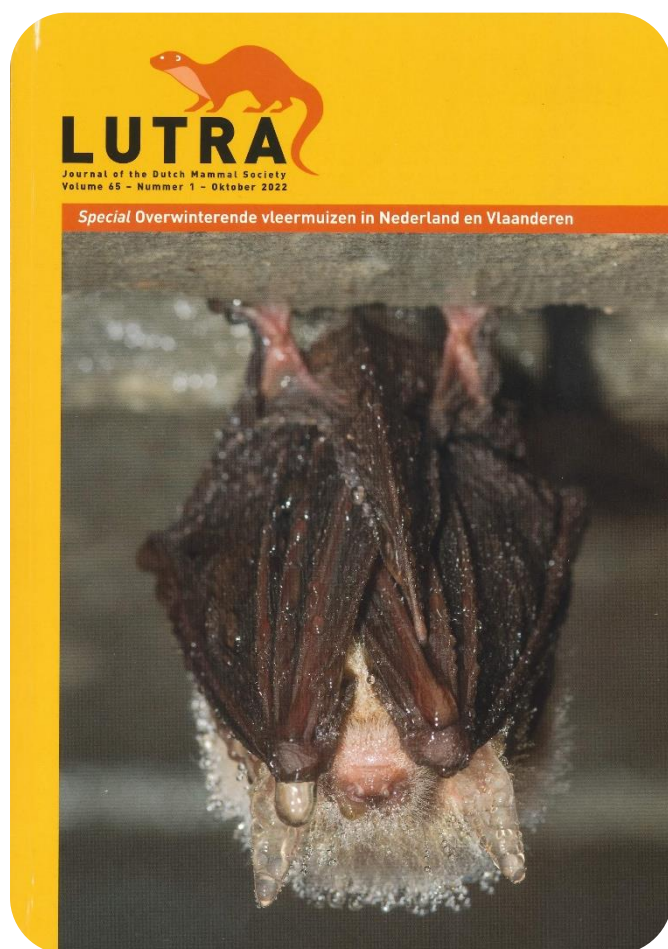
Bestellen en meer info vind je via [deze link!](#)

Leestip: Themanummer LUTRA

40 jaar onderzoek overwinterende vleermuizen in Nederland en Vlaanderen

Bob Vandendriessche

Recent rolde in Nederland een Special van het wetenschappelijke tijdschrift Lutra van de drukpersen. Het nummer is helemaal gewijd aan overwinterende vleermuizen in Nederland en Vlaanderen. Het bevat 17 bijdragen door 36 auteurs, en er is maar liefst twee jaar aan gewerkt. Uitzonderlijk is deze Lutra ook in het Nederlands uitgegeven. De artikels zijn heel leesbaar en uitgebreid voorzien van een indrukwekkende reeks grafieken. Er zijn twee artikels over Vlaanderen, geschreven door vrijwilligers van onze werkgroep, namelijk één over de mergelgroeves door Ghis Palmans, en één over resultaten van een telpoort in het fort van Steendorp, geschreven door Alex Lefevre, Ludo Holsbeek, Arno Thomaes, Anne-Jifke Haarsma en Joris Goossens.

LUTRA	
Volume 65 - Nummer 1 – Oktober 2022	
Inhoud	
1	Voorwoord De redactie van de Lutra Special
3	Tachtig jaar vleermuiswintertellingen: van ringen naar monitoren en beschermen Gerhard Glas
7	Overwinterende vleermuizen in Nederland in 1986-2020 op basis van het NEM Meetprogramma Wintertellingen Vleermuizen Maurice La Haye & Tom van der Meij
23	Monitoring van overwinterende vleermuizen in mergelgroeven in de periode 1979-2020 Hans (J.A.) Weinreich & Ludy S.G.M. Verheggen
49	Overwinterende vleermuizen in Vlaams mergelland: een overzicht over de periode 1989-2020 Ghis Palmans
65	Overwinterende vleermuizen in de forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie 1980-2020: het wel en wee van een dynamisch samengaan van natuurlijk en cultureel erfgoed Jan C. Buys, Eric A. Jansen & Jelle S. van Zweden
87	Overwinterende vleermuizen langs de Nederlandse kust Kees Mostert, Jan Piet Bekker & Kees Kapteyn
117	Vleermuizen in de Voorberg en de Jezuïetenberg Ger Beckers
127	Trends van overwinterende vleermuizen in kleine kunstmatige winterverblijfplaatsen in Noord-Limburg en hun populatiedynamica verklaard door klimatologische omstandigheden Joris J.F. Verhees, Jan C. Buys, Paul H. van Hoof, Henk W.G. Heijligers & Willem F. de Boer
143	Overwinterende vleermuizen in de Amsterdamse Waterleidingduinen Roger Lange, Floor van der Vliet & Bart Noort
155	Bestandsontwikkelingen van overwinterende watervleermuizen (<i>Myotis daubentonii</i>) en meervleermuizen (<i>M. dasycneme</i>) in de duingebieden Meijendel en Uilenbosch Peter H.C. Lina, Aldo M. Völle, Anne-Jifke Haarsma, Alphons H.H.M. Bongers & Bart (C.) A. Noort
163	Het effect van buitentemperatuur en eigenschappen van winterverblijven in de duinen op overwinterende vleermuizen Annemieke van Zuijlen & Dick Groenendijk
173	Overwinterende vleermuizen op Klein Heidekamp (Schaarsbergen, Arnhem) Gerhard Glas & Ruud Kaal
181	Geautomatiseerde langetermijnregistratie van vleermuisactiviteit in Fort Steendorp (Vlaanderen, België) Alex Lefevre, Ludo Holsbeek, Arno Thomaes, Anne-Jifke Haarsma & Joris Goossens
201	De samenhang tussen aantallen overwinterende gewone grootoorvleermuizen (<i>Plecotus auritus</i>) en weersomstandigheden (temperaturen en neerslag) Jan Piet Bekker
213	Een methode voor actief onderzoek naar massawinterverblijfplaatsen van de dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>) in stedelijke omgeving Eric A. Jansen, Erik Korsten, Marcel J. Schillemans, Martijn Boonman & Herman G.J.A. Limpens
235	Een overwinterende grote hoefijzerneus (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>) in de vastelandsduinen van Zuid-Holland Kees Mostert & Jan Alewijn Dijkhuizen
Printed by Veldhuis Media BV, Raalte Layout by Image Realize, New Zealand	
ISSN 0024-7634	

Het nummer kan [besteld worden via René Janssen](#).

Aankondiging:

Fortentelweekend 2023 - 3 tot 5 februari

Vleermuizenwerkgroep Natuurpunt
Lier

Na een COVID-onderbreking organiseren we dit jaar opnieuw een volwaardig fortentelweekend! En of we er zin in hebben? We herbekeken onze mogelijkheden en staken het weekend in een nieuw jasje.

Op het fortentelweekend worden er traditioneel een heleboel fortentel rondom Antwerpen geteld, en organiseren we ook een lekker etentje op zaterdagavond, waar er (naast lekker eten) ruimte is voor bij te praten en voor gezelligheid.

Dit jaar blijven we slapen in de jeugdherberg van Lier, maar je kan ook enkel deelnemen aan de tellingen en/of het etentje en 's avonds naar huis gaan.

Inschrijven kan je via [deze link!](#)

Rene Janssen - Watervleermuis

Andere soorten tijdens wintertellingen:

geef waarnemingen door!

Daan Dekeukeleire

Zoals veel tellers wel zullen weten zijn bunkers, forten, kelders en groeves zijn niet enkel geschikte plekken voor overwinterende vleermuizen, maar kan je er ook allerlei andere soorten vinden. En vaak zijn de weinige mensen die hier komen vleermuizentellers, en kunnen we dus waardevolle waarnemingen verzamelen. Veel tellers kennen vast wel vlinders als een Roesje of een Dagpauwoog, maar dit overzicht gaat over andere, minder bekende soorten. Alle waarnemingen van deze soorten, liefst met duidelijke foto, zijn welkom op waarnemingen.be!

Sluipwespen

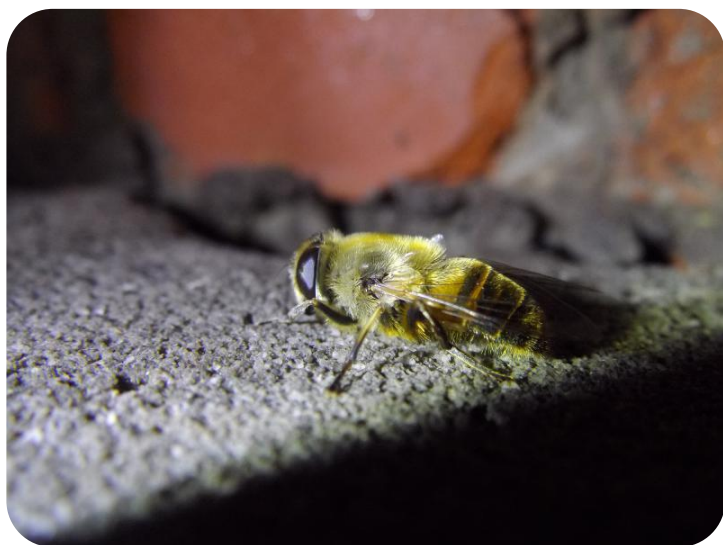
Verschillende soorten sluipwespen overwinteren in grotachtige objecten. De Viervlekgrottensluipwesp is de algemeenste soort. Dit is een grote, vrij opvallende wesp, die vaak in groepen overwintert. Het is een donker dier met een variabel aantal witte vlekken op zijn achterrug, witte oogbanden en opvallende oranje achterdijen. Naast deze soort heb je ook nog enkele andere, moeilijker herkenbare soorten. Meer info over deze soortgroep vind je in verschillende artikels van wespenspecialist Fons Verheyde, [zoals een artikel in een eerder nummer van de chiropcontact](#) en [een Engelstalig artikel hier](#).

Viervlekgrottensluipwesp – foto © Dirk Swaenen

Vliegen

Sommige zweefvliegen paren in de herfst, waarna de vrouwtjes, soms in grote groepen overwinteren. De bekendste en talrijkste soort is de **Blinde bij**, een soort die wat lijkt op een bij. Maar ook nauwverwante soorten als de **Kegelbijvlieg** en de **Onvoorspelbare bijvlieg** kunnen gevonden worden. De Blinde bij is van deze andere soorten te herkennen aan twee verticale rijen haartjes op de ogen en zwarte achterschenen (bij beide andere soorten is de basis van de achterscheen geel).

Overwinterende Blinde bij (© Margaux Boeraeve)

Spinnen

Gewone grottenspin

Deze soort is, zoals de naam al aangeeft, een echte grottenspecialist. Maar in tegenstelling tot zijn naam, is dit helemaal geen 'gewone' soort. De grottenspin is erg zeldzaam in Vlaanderen, en er zijn enkel waarnemingen in de Limburgse mergelgroeves. Misschien kunnen we deze winter nog nieuwe populaties vinden? Het is een relatief grote soort (lichaamslengte 11-17mm). Naast de licht-donker geringde poten en de typische tekening op het achterlijf, heeft de soort ook kenmerkende ei-cocons die als een bolletje aan het plafond hangen.

Foto: gewone grottenspin - ludwig Janssen en eicocon - Eric Willie

Holenwielwebspin

De Holenwielwebspin is een algemene soort van vochtige, donkere plaatsen. De soort komt - in tegenstelling tot de grottenspin - niet alleen voor in 'grotachtige' plekken zoals kelders en groeves, maar ook onder bruggen, in boomholtes, etc. Deze soort is wat kleiner dan de grottenspin (lichaamslengte 6-11 mm). Net als de grottenspin heeft ze duidelijk geringde poten, maar ze is te herkennen aan de kenmerkende tekening op het kopborststuk.

Foto: Cor Kuipers - holenwielwebspin

Foto: Cor Kuipers - holenspin

Holenspin

De holenspin is een kleine soort, die sterk lijkt op de holenwielwebspin. Deze soort is te herkennen aan de grootte (3-6mm) en het bol achterlijf, en kan overal in Vlaanderen aangetroffen worden.

Andere ongewervelden

Rotsspingers

Rotsspingers zijn primitieve groep geleedpotigen die een beetje lijken op zilvertisjes. Soorten van deze groep worden soms ondergrondse aangetroffen. Zo werden in het Kezelfort bij Oudenaarde grote aantallen van de soort *Trigoniophthalmus alternatus* gevonden. Voor determinatie is het belangrijk om de voorkant van de kop te kunnen fotograferen. Een soort om zeker naar uit te kijken!

Dankwoord:

Ik wil Garben Logghe, Fons Verheyde en de fotografen bedanken.

Foto: © Rens Hendrickx

Pareltjes van waarnemingen(.be)

Daan Dekeukeleire

Franjestaart door een buis

Vleermuizen vliegen vaak te snel om opgepikt te worden door een wildcamera, maar soms lukt het toch. Op 29 september kon Jan Gielis een voorbijvliegende vleermuis vinden op zijn wildcamera, die geplaatst was in een faunatunnel onder de E19 in de Voorkempen. De tunnel heeft een erg kleine ingang, en wordt gebruikt door marters om veilig onder de snelweg te raken, maar blijkbaar maken ook vleermuizen er gebruik van. De foto is niet erg scherp, maar het S-vormige spoorbeen wijst op Franjestaart.

Dode Meervleermuis langs het Albertkanaal

De Meervleermuis is een zeldzame soort in Vlaanderen. Zomerwaarnemingen zijn beperkt, maar de soort wordt overwinterd geteld in de Limburgse mergelgroeves (een vijftigtal) en in klein aantal in de Antwerpse fortten (rond de 15). Ringgegevens tonen aan dat een deel van die overwinterende dieren uit zomerkolonies komt in het noorden van Nederland komt. Het lijkt erop dat de soort vooral grote rivieren en kanalen volgt in de trekperiode (zo zijn er waarnemingen langs de Schelde en Leie) maar hier is nog niet veel over geweten.

Op 24 oktober ontdekte Tuur Grommen een vleermuis toen hij aan het klauteren was onder een brug over het Albertkanaal in Kuringen, bij Hasselt. De vleermuis hing bovenaan de schuine helling aan het beton, vlak onder het wegdek. De vleermuis hing nog vastgeklampt en leek hangend gestorven. Samen met zijn moeder Marike heeft hij eerst gekeken of het diertje nog leefde, maar dat was niet het geval. Tuur nam het diertje mee

naar huis, en zijn moeder Marieke voegde de waarneming toe op waarnemingen.Be. Het bleek om een mannetje Meervleermuis te gaan. Mogelijk een dier op de verre trek richting de Limburgse groeves dat aan uitputting bezweken is?

Geef je waarnemingen door!

Heb je zelf vleermuiswaarnemingen gedaan? Geef ze dan zeker door! Zo kunnen die ook gebruikt worden voor beschermingsplannen, rode lijsten en studies. De vleermuizen hebben niets aan waarnemingen die in notieboekjes blijven zitten. Waarnemingen kan je invoeren – met foto, sonogram of geluidsopnames - op de site www.waarnemingen.be. Ook waarnemingen van op reis kan je invoeren (met dezelfde account) op www.observado.org

Dien je onkosten in

Sanne Ruyts

Ben je een actieve vleermuisteller en geregistreerd winterteller op meetnetten.be?
Moet je een nieuw paar laarzen kopen omdat je anders met natte voeten vleermuizen gaat tellen?
Heb je een hoofdlamp nodig omdat je anders niet ziet wat je telt? **Als actieve meetnet-teller kan je tot €100 per persoon aan materiaal dat je aankocht voor je vrijwilligerswerk terugvorderen** van de Vleermuizenwerkgroep! Wie dat wil, kan dus materiaal zoals gewatteerde laarzen, waadpak, een zaklamp / koplamp, waterproof handschoenen, herlaadbare batterijen (en oplader) of een spiegeltje aankopen en de kosten daarvoor inbrengen.

Download [dit formulier](#) en vul het in (vergeet je handtekening, datum en bankrekeningnummer niet)

stuur dit samen met je **aankoopbewijs** naar sanne.ruyts@natuurpunt.be
doe dit liefst binnen de 3 maanden na aankoop (en op het jaareinde: vóór het kerstverlof)
je binnengebrachte onkosten worden dan zo snel mogelijk terugbetaald via de boekhouding van Natuurpunt.

Je kan meerdere aankopen (en in meerdere keren) combineren, tot 100€. Overschrijdt je die (bv laarzen 70€, koplamp 40€), geef dat dan aan in je onkostennota. Je krijgt dan 100€ terugbetaald (en in dit voorbeeld is dan 10€ voor de eigen portemonnee).

Veel telplezier!

Save the date:

Belgische Vleermuizenstudiedag 2023

Houd alvast zaterdag 7 oktober 2023 vrij: de volgende Belgische Vleermuizenstudiedag!

kon je er niet bij zijn op de afgelopen studiedag 5 november?

Hier vind je alle presentaties: <https://plecotus.natagora.be>

Een overzicht:

Link naar de [wintertelkalender](#).

[illegible]

Abonneren op Chiropcontact:

Dit kan via deze link: [Chiropcontact](#)

Contactgegevens Natuurpunt Vleermuizenwerkgroep

Contactpersoon Natuurpunt:

Coxiestraat 11
2800 Mechelen__

Wout Willems, Wout.willems@natuurpunt.be
015/29 72 68

Voorzitter:

Bob Vandendriessche, bobvdd@hotmail.com

Secretaris:

We hebben een openstaande vacature! Vrijwilligers gezocht ☺

Penningmeester:

Alex Lefevre, vreermuizenalex@yahoo.com

Wintertellingen:

Kris Boers, kris.boers@natuurpunt.be

Redactie Chiropcontact: Daan Dekeukeleire, René Janssen, Bob Vandendriessche,
Hans Vermeiren, chiropcontact@natuurpunt.be

Provinciale coördinatoren

- Oost-Vlaanderen: Daan Dekeukeleire, daan.dekeukeleire@gmail.com
- Limburg: Ghis Palmans, ghis.palmans@gmail.com
- Vlaams Brabant: Hans Roosen, roosenhans@yahoo.com
- West-Vlaanderen: Bob Vandendriessche, bobvdd@hotmail.com
- Antwerpen: vreermuizen@natuurpunt.be

Wie jonger is dan 26 en interesse heeft in vleermuizen, kan ook contact opnemen met de
Vleermuizenwerkgroep van JNM:

Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent, 09/223 47 81 zwg@jnm.be

Bijdragen voor een volgend nummer van Chiropcontact mogen via mail naar chiropcontact@natuurpunt.be
De redactie waardeert van iedereen toegestuurde artikelen of korte bijdragen. Hulp hierbij kan geboden
worden indien gewenst.

De redactie bedankt voor hun bijdrage aan deze Chiropcontact:

Robbe Cool, Daan Dekeukeleire, Stef Houben

Sanne Ruyts & Bob Vandendriessche

Coverfoto: *Vleermuistelling – Wout Willems*

Achterflap: *Mopsvleermuis – Hans Vermeiren*